
Międzywojenny Tomaszów Mazowiecki z lotu ptaka

Dziś, w świecie wszechobecnego Internetu oraz nowoczesnych systemów nawigacji i przesyłu obrazu, na niewielu już osobach wywiera większe wrażenie możliwość oglądania znajomych sobie okolic za pośrednictwem map i fotografii on-line. Czasami zapominamy o tym, iż obecne nowinki techniczne, jeszcze nie tak dawno będące prawdziwą nowością, z perspektywy osób żyjących choćby w pierwszej połowie ubiegłego stulecia byłyby nie do wyobrażenia. Chwili refleksji na ten temat sprzyja obcowanie z materiałami archiwalnymi, m.in. z zasobu Archiwum Państwowego w Piotrowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim. W jego zbiorze kartograficznym znajdują się dwie cenne i unikalne jednostki archiwalne, zawierające odbitki pozytywowe fotografii lotniczych Tomaszowa Mazowieckiego doby II Rzeczypospolitej. Za pośrednictwem niniejszej wystawy zapraszamy do wspólnej podróży w czasie.

Na początku jednak kilka słów o szeroko pojętej aerofotografii. Jej korzenie sięgają połowy XIX wieku, kiedy to stosunkowo jeszcze młoda umiejętność podbijania przestworzy przez człowieka, spotkała się z nowinką techniczną w postaci fotografii. Z tego też powodu do pierwszych zdjęć lotniczych wykorzystywano aerostaty – balony i sterowce. W początku XX w. do grona środków transportu powietrznego podniebnych fotografów dołączył nowy wówczas środek – samolot. Fotografia lotnicza spotkała się z zainteresowaniem zarówno twórców map, jak i środowisk wojskowych, czasem stając się cennym sposobem pozyskiwania wiedzy o zmieniających się warunkach topograficznych terenu. Fotografie tego typu wykonywano także podczas prowadzonych badań naukowych, jak miało to miejsce w przypadku badań archeologicznych grodziska w Biskupinie w połowie lat 30. XX wieku.

Prezentowane na niniejszej wystawie zdjęcia ukazują historyczną zabudowę Tomaszowa Mazowieckiego. Powstały one w początku lat 30. XX wieku. Prawdopodobnie zostały wykonane przez polskie lotnictwo wojskowe, realizujące w ramach lotów ćwiczebnych zadania z zakresu aerofotogrametrii lotniczej. Możliwą jest również opcja, że fotografie te wykonano w ramach współpracy z Wojskowym Instytutem Geograficznym, w ramach pokrycia siatki topograficznej terenów Polski. Z szeregu zachowanych we wspomnianym zespole zdjęć wybraliśmy te, które ukazują zarówno obrzeża miasta, jak i jego historyczne centrum. Na podstawie obiektów charakterystycznych – takich jak choćby zabudowa obecnego Placu Tadeusza Kościuszki, czy kościoła pw. Św. Antoniego, możemy starać się odnieść obecny układ miasta do jego historycznej wersji. Tym samym stwierdzenie o „podróży w czasie” z archiwaliaми w tle nabiera nowego znaczenia. Zapraszamy do wspólnej przygody.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
Obszar między ul. Spalską a Pilicą na wschód od torów kolejowych.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
Aleje marsz. J. Piłsudskiego.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
Okolice ul. Ujezdskiej – widoczny nie istniejący już zbiornik wodny na rzece Piasecznicy.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
Okolice stawu na Starzycach.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
 Skrzyżowanie obecnych ulic prez. I. Mościckiego - J. Mireckiego i Nowowiejskiej - B. Głowackiego
 - widoczny budynek Banku Polskiego.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
 Okolice cmentarza przy ul. Smutnej - widoczny również kościół pw. NSJ przy ul. Spalskiej.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
Okolice ul. Mireckiego i mostu na ul. Białobrzkiej - dzielnica Kępa.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
Okolice mostu na rzece Wolbórze – ul. Legionów.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
Centrum miasta z widocznym Placem T. Kościuszki.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
Widoczny dworzec kolejowy i TFSJ
wraz z nieistniejącym już budynkiem uzdrowskowym przy ob. ul. Piaskowej.

Zbiór kartograficzny, sygn. 707.
 Ul. .Warszawska – skrzyżowanie z Szeroką i gen. S. Roweckiego.

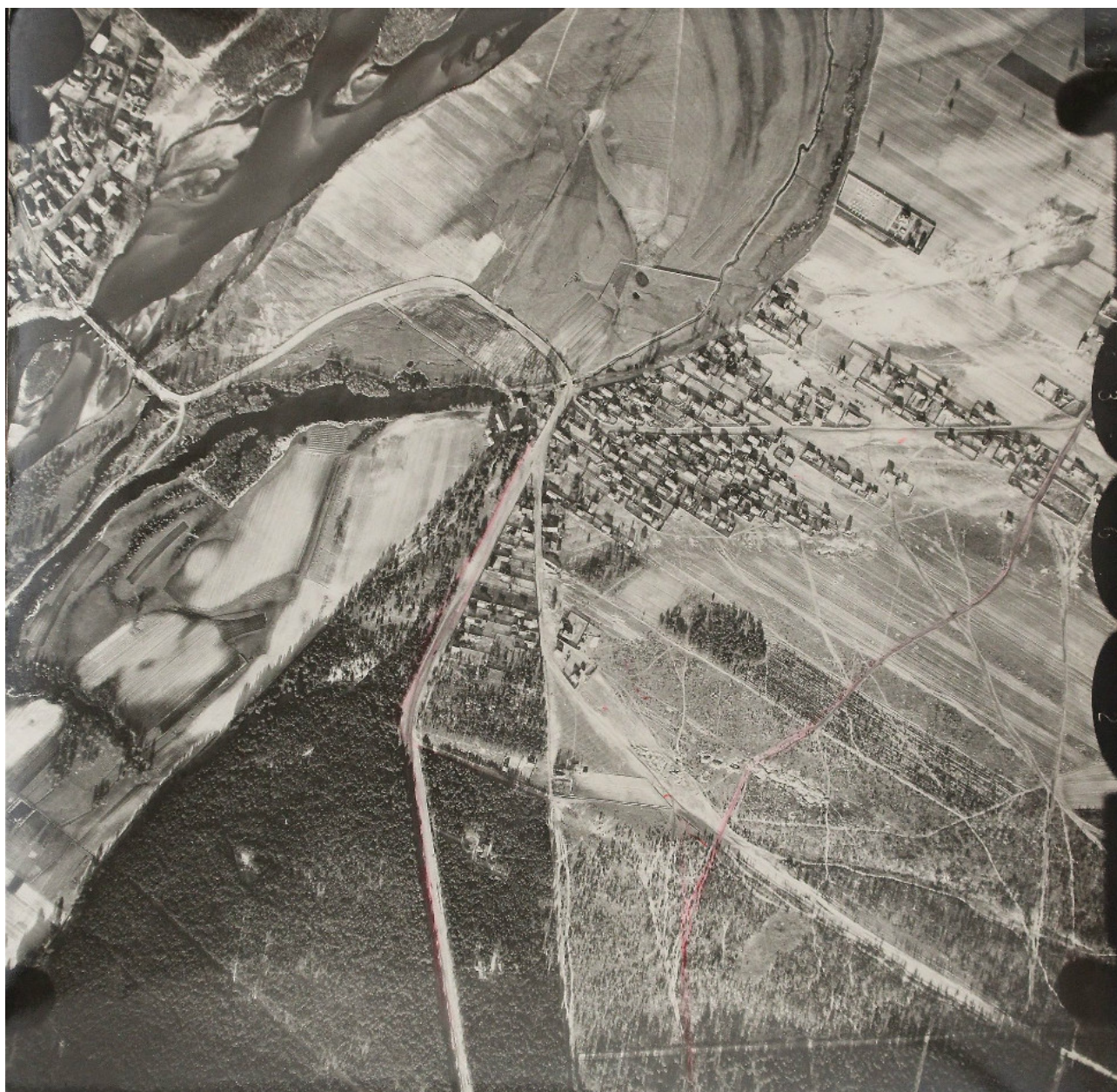
Zbiór kartograficzny, sygn. 708.
Białobrzegi – widoczny kościół pw. Św. Marcina i dworek szlachecki.

Zbiór kartograficzny, sygn. 708.
Rzeki Pilica i Wolbórka – widoczne również obecne ul. Luboszewska i Spalska
- zmiana koryta Wolbórki związana z budową oczyszczalni ścieków.

Zbiór kartograficzny, sygn. 708.
Obszar między ul. Spalską a Pilicą na wschód od torów kolejowych.

Zbiór kartograficzny, sygn. 708.
Okolice Niebieskich Źródeł i ob. ul. A. F. Modrzewskiego, widoczny most na Pilicy.

Zbiór kartograficzny, sygn. 708.
Brzustówka – widoczne most na Pilicy i "wapienniki".

Zbiór kartograficzny, sygn. 708.
Skrzyżowanie ul. Warszawskiej i Główniej.

Zbiór kartograficzny, sygn. 708.
Obszar między obecnymi ulicami Zawadzką, Farbiarską i Legionów.